

HRVATSKA
GOSPODARSKA
KOMORA

HGK priopćenje

Split, 1. listopada 2023.

Ukrajinsko jutro na 6. Mediteranskom festivala knjige

Prvi dio posljednjeg dana 6. Mediteranskog festivala knjige prošao je u znaku Ukrajine. Za početak, održan je izuzetno zanimljiv panel o temi koja je i Hrvatskoj svojedobno bila bliska - "Kako razgovarati s djecom o ratu". Sudjelovali su kazališni i filmski redatelj, scenarist i TV voditelj **Eugen Stepanenko**, te njegova kći i na neki način "ciljana publika" panela, 14-godišnja **Solomija Stepanenko** koja danas pohađa osnovnu školu u Milni na Braču, a inače je s ocem suautorica knjige *Abeceda rata*. Ta će knjiga uskoro dostupna i na hrvatskom jeziku u izdanju kuće Jesenski i Turk. Priključile su im se psihologinja **Žana Pavlović**, te ukrajinstica **Darija Pavlešen**.

"Knjiga je temeljena na stvarnim iskustvima, jer je Stepanenko uz svoj posao i ukrajinski branitelj", kazala je Darija Pavlešen na početku.

Žana Pavlović ustvrdila je da odrasli trebaju zaštititi djecu i psihički i fizički, pa treba s njima razgovarati o ratu, jer ionako će biti izložena brojnim informacijama.

"Rat je teška tema, pa i odrasli trebaju posložiti informacije o njemu. S manjom djecom ne treba ići u detalje, ali starija djeca su sigurno više čula o toj temi, pa im je stoga treba i rastumačiti", rekla je psihologinja, dodajući da s djetetom treba razgovarati netko tko im je blizak, tko može primiti od djeteta i neugodne emocije djeteta poput ljutnje ili anksioznosti.

"Djeca jako cijene iskrenost. Ako ne znamo odgovor, bolje je reći da ne znamo, ali da ćemo nastojati doznati, nego uljepšavati situaciju", rekla je Žana Pavlović.

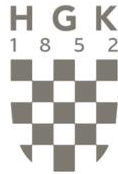
Knjiga "Abeceda rata" nastala je iz dopisivanja oca i kćeri, Eugena i Solomije Stepanenko, a Žana Pavlović preporučuje aktivnost kad nam je teško.

"Bilo kakvo pisanje, recimo prijateljima u Ukrajini, poruke podrške, donacije..., od svega toga osjećat ćemo se bolje nego da ne radimo ništa", rekla je.

U knjizi se nalaze crteži koje je Solomija crtala kad joj je bilo osam godina, i često ih je slala ocu u pismima na bojištu.

"Svako pismo je imalo neku sliku ili poruku, počinjalo je nekim od slova i pitanjem koje njime počinje, otud i naslov knjige. Zanimalo je što se događa, što radimo u ratu. Odgovarao sam joj kako sam mogao, ili preko društvenih mreža, telefonom ili drugim kanalima", rekao je Stepanenko, koji je nastojao svaki dan poslati poruku da je s njim sve u redu.

"Bio je to način razgovora s djetetom o ratu, nju je zanimalo kad ćemo se vratiti kući, čime se hranimo, ali je pitala i jesmo li mi superheroji koji mogu hodati po zidovima", kaže Stepanenko.

HRVATSKA
GOSPODARSKA
KOMORA

"Abeceda je početak svega, nažalost Ukrajina piše abecedu rata, a ne mira ili ljubavi ili pobjede, rekla je Pavlešen.

Stepanenکو smatra da rat traži više direktnog i iskrenog razgovora, dok Darija Pavlešen dodaje da ovakva knjiga nosi i mnogo odgovornosti, jer osim vjere ili ponosa može izazvati i negativne emocije poput mržnje.

"Knjiga je doslovno građena slovo po slovo, jer sve što se događalo meni, istodobno se događalo i Solomiji. Znala me pitati osjećamo li mržnju u ratu, koja se i kod nje pojavljivala, ma koliko bila daleko. Ono što se nekome događa u ratu događa se i u svakodnevnom životu, ali je prisutno nasilje i smrt. Toga ima i u svakodnevicu, ali na neusporedivo manjoj razini", kaže Stepanenko, dodajući da je glavna poruka priprema djece da život nije jednostavan, i da na to treba biti spreman.

Solomija je rekla da se u Hrvatskoj nalazi razapeta između sigurnosti i nesigurnosti, jer su u Ukrajini još uvijek njezini prijatelji i željela bi se vratiti kući, a ona je na Braču sigurna. U školi se osjeća dobro, uči kao i svi drugi učenici, ima prijatelje i prijateljice, uz pomaganje novom učeniku u njezinom razredu koji je upravo stigao iz Ukrajine. Pisma ocu je pisala od šeste do devete godine, i primjećuje kako su se mijenjale njezine misli. I danas piše, polazila je tečajeve pisanja i u Kijevu i u Hrvatskoj, a s ocem priprema knjigu radnog naslova "Solja na moru", o njezinom životu u izbjeglištvu u Hrvatskoj.

"I to je neka vrsta terapije, jer govori o životu djece u izbjeglištvu", rekao je Stepanenko.

Nakon ovog vrlo poučnog panela, Darija Pavlešen i **Josip Ivanović** predstavili su zbirke poezije ukrajinsko-hrvatskog pjesnika **Jurija Lisenka** "*Ide svašta!*" i "*Strašna šuma*" (u suradnji sa kćeri **Darijom**, pjesnikinjom i ilustratoricom). Lisenko je i svojevrsni ukrajinski kulturni ambasador u Hrvatskoj, gdje promiče književnost svoga naroda.

Zahvaljujući organizatorima MFK što su ove godine Ukrajinu stavili u svoj fokus, Lisenko je rekao da je "*Strašna šuma*" prva njegova knjiga napisana odmah na hrvatskom. On je u Hrvatsku došao 1998. kao diplomat, kad je Dariji bilo samo šest godina. Više kroz igru njih dvoje su počeli pisati zajedničku poeziju, a Darija je kasnije i kao odrasla počela pisati svoju poeziju.

-

Ivica Profaca

PR voditelj Mediteranskog festivala knjige

mobitel: 098 9811 800

e-mail: iprofaca@gmail.com

www.mfk.hr